HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נתפרדה חבילה. מהכתיבו שנקשרה נפש בנפש: **גונדא.** גדוד: **ניפיורא נקיט נורא לאפיפיורא.** נוטל ומוליך התבוקה לפני הפיפיור. כולן מיני שררה הן זה למעלה מזה: **קומא.** מלך: **שני גייס כתיב וקרינן גוים: אנטונינוס ורבי.** זה בא מעצמו וזה בא מיעצוהו: **לייטוג"ל בלע"ז: גנון.** רפנ"ש בלע"ז: מיתון והיפוך מועילין למחלוקת: **פלוגי בה.** עושין חומו יום אחד קצע כל ימי בנו העומד תחתיו: **אנגמא.** מדלת תלי ר"ת טעמא בשריפה אנגמא לאו מק העובדי כוכבים הוא לפי עבודת כוכבים: **ורבנן.** דתנו טעמייהו בה קפדני תוקה היא להם: **ולא מדרכי האמורי.** אינה מדרכי האמורי לתוש לגלג מעשה כמעשיהם (שמות כג): **תשיבוהו הוא.** מי שגורפין עליו מרגלין שמימתו תשובה להם תשיבה שגרפו עלה ופלחי לעבודת כוכבים: **נשנוש שמות.** בגלגולו כתיב: **שנעשה מנה זורי.** משמע שכסף שרף. זורי משקל של זור והוא כ"ה סלעים וסלע ד' דינרים והדינר הוא משקל זהוב קוסטנטינ"ס: **נשנעים מנה.** כלי משמים היו שוין שנעשים מנה: **ומידי אחריתא לא.** משפדינן אלא כלי משמיהו: **עוקרין.** נהמה. הגידין לגד שעל פרקותיה עוקר ומותך לפוגרימ"ט בלע"ז: **נשום שרכב עליו.** להוא כלי משמים: **עיקור שיש בה טריפה.** שנהמה נטרפת בו לאסור לעשותו ואף על פי שאין סופו ליהנות ממנה לאסור לגרום לנהמה טריפות בידים:

מנגר

נתפרדה חבילה אונקלוס בר קלונימוס איגייר שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה משכינהו בקראי איגיור הדר שדר גונדא דרומאי [אחרינא] אבתריה אמר להו לא תימרו ליה ולא מידי כי הוו שקלו ואזלו אמר להו אימא לכו מילתא בעלמא ניפיורא נקט נורא קמי פיפיורא לדוכסא דוכסא להגמונא הגמונא לקומא קומא מי נקט נורא מקמי אינשי אמרי ליה לא אמר להו הקב"ה נקט נורא קמי ישראל דכתיב [1]והי הולך לפניהם יומם וגו' איגיור [בולהו] הדר שדר גונדא אחרינא אבתריה אמר להו לא תשתעו מידי בהדיה כי נקטי ליה ואזלי חזא מזוזתא [דמנחא אפתחא] [א]אותיב ידיה עלה [ב]ואמר להו מאי האי אמרו ליה אימא לן את אמר להו מנהגו של עולם [ג]מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ ואילו הקב"ה עבדיו משמרים והוא משמרן מבחוץ שנאמר [2]ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם איגיור תו לא שדר בתריה [3]ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך [ג]אמר רב יהודה אמר רב [ד]אל תקרי גוים אלא גיים זה אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שולחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים דאמר [ה]רבי רבי ישמעאל למה נקרא שמן קישואין מפני שקשין לגופו של אדם כחרבות לא קשיא הא ברבי הא בזוטרי: יום הלידה ויום המיתה: מכלל דר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים אלמא שריפה לאו חוקה היא מכלל דרבנן סברי שריפה חוקה היא והא תניא [ו]שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי ואי חוקה היא אנן היכי שרפינן [4]ובחוקותיהם לא תלכו אלא דכ"ע שריפה לאו חוקה היא אלא חשיבותא היא והכא בהא קמיפלגי ר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים ורבנן סברי מיתה שיש בה שריפה חשיבא להו ופלחי בה ושאין בה שריפה לא חשיבא ולא פלחי בה גופא [ג]שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי שנאמר [5]בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים וגו' [ו]וכשם ששורפין על המלכים [ד]כך שורפין על הנשיאים ומה הם שורפין על המלכים מיטתן וכלי תשמישן ומעשה שמת ר"ג הזקן ושרף עליו אונקלוס הגר שבעים מנה צורי והאמרת מה הן שורפין עליהם מיטתן וכלי תשמישן אימא בשבעים מנה צורי ומידי אחרינא לא והתניא [ז]עוקרין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי אמר רב פפא סום שרכב עליו ובהמה טהורה לא והתניא [ט]עיקור שיש בה טריפה אסור ושאין בה טריפה מותר [י]ואיהו עיקור שאין בה טריפה

המנשר

מר [2]צנון מחתך אוכל חזרת מהפך מאכל קישות מרחיב מעיים והא תנא [ה]דבי רבי ישמעאל למה נקרא שמן קישואין מפני שקשין לגופו של אדם כחרבות לא קשיא הא ברבי הא בזוטרי: יום הלידה ויום המיתה: מכלל דר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים אלמא שריפה לאו חוקה היא מכלל דרבנן סברי שריפה חוקה היא והא תניא [ו]שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי ואי חוקה היא אנן היכי שרפינן [4]ובחוקותיהם לא תלכו אלא דכ"ע שריפה לאו חוקה היא אלא חשיבותא היא והכא בהא קמיפלגי ר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים ורבנן סברי מיתה שיש בה שריפה חשיבא להו ופלחי בה ושאין בה שריפה לא חשיבא ולא פלחי בה גופא [ג]שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי שנאמר [5]בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים וגו' [ו]וכשם ששורפין על המלכים [ד]כך שורפין על הנשיאים ומה הם שורפין על המלכים מיטתן וכלי תשמישן ומעשה שמת ר"ג הזקן ושרף עליו אונקלוס הגר שבעים מנה צורי והאמרת מה הן שורפין עליהם מיטתן וכלי תשמישן אימא בשבעים מנה צורי ומידי אחרינא לא והתניא [ז]עוקרין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי אמר רב פפא סום שרכב עליו ובהמה טהורה לא והתניא [ט]עיקור שיש בה טריפה אסור ושאין בה טריפה מותר [י]ואיהו עיקור שאין בה טריפה

המנשר

הוא משום חשיבות לפי מסקנא דהכא ולהכי לפילו רבי יהודה מודי ללג גמרינן מיניה מי כתיב בלחוריתא (ב) ולאו חק לעבודת כוכבים הוא מבל ולחי מי לא הוא כתיב בלחוריתא לא היה לנו להתנהג חף במנהגן של אמות וסייף היו כתיב בקרא ללג לשון הריגה כתיב ויש לקיימו בקופין ולפילו בעיר הנדחת נמי כתיב (דברים יג) לפי חרב תיכא למימר דקופין הוא בכלל חרב ורבנן סברי לחיכא טעמא התם דקופין מיתה מנוולת לא עבדינן כדתמרינן התם: **עוקרין** על המלכים. ות"ת ותמתי לא פריך והתיכא נער בעלי חיים כדפריך לקמן (דף יג.) גבי נוסף ונותן בשוק של עבודת כוכבים דבשלמא משום גל תשחית ליכא למיגלגוד של מלך עושין כן אין כאן השחתה ללג הוי כמו תכריכין של מתה מנה ללג נער בעלי חיים אין הותר וי"ל דשמי כתוב המלך שהוא כתוב לכל ישראל ואתי כתוב רבים ודמי נער בעלי חיים ט: **עיקור** שיש בה טריפה. פ"ה לאסור לגרום טריפות בהמה טהורה בידים ותימה וכי קדשים הם שיהא אסור לגרום להם טריפות ואי משום גל תשחית הוא אם כן היכי מוכח מהכא דמיירי בהמה טהורה לפילו בהמה טמאה נמי שייך איסור גל תשחית ועוד קשיא דתוספתא משמע לאסור אפילו קלי לכך נראה לפרש לאסור באפילה והכי תניא בהדיא בתוספתא דשבת (פ"ח) עוקרין על המלכים ולא מדרכי האמורי אבל קמ"ל מאי קמ"ל דניחא פשיטא לאסור באפילה ואתי למימר דאפילו בהמה טהורה אסור משום עיקור שיש בה טריפה אסור משום עיקור שאין בה טריפה מותר באפילה ומותר בהנאה באפילה ואי משום עיקור שאין בה טריפה מותר בהנאה מפני כבוד המלך וגם בטריפה לנטרוקא לנשמעינן לף היתר באפילה ללג יאסר מפני כבוד המלך:

מסורת הש"ס

ג) ר"פ אחיך ג' ל' אחמי קפ מחיין, ב) מנחות לג:, ג) ברכות מ: ע"ש, ד) [עמ"ס בס"ד על נליון ברכות מ: דמלוה להספיק], ה) לקמן כט., ו) [תוספתא שבת פ"ח ה"ט] סנהדרין נב:, ז) [תוספתא שבת פ"ח ה"ט ותוספתא סנהדרין פ"ד ה"ג], ח) [תוספתא שבת פ"ח ה"ג], ט) [סס], י) [לקמן יג.], כ) [כתובות קד.], ל) [ע"ע תוספות ד"מ נב: ד"ה מדברי שניסס וכו'],

תורה אור השלם

1. וַיְיָ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה: שמות יג כא
2. יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: תהלים קכא ח
3. וַיֹּאמֶר יְיָ לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בִּבְטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאְמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר: בראשית כה כג
4. כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ: ויקרא יח ג
5. בְּשָׁלוֹם תָּמוּת וּכְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ לָךְ וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ לָךְ כִּי דָבָר אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם יְיָ: ירמיהו לד ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואי וכו' רבי יהודה דתסס דלא: (ב) בא"ד דלחוריית דלאו חק:

לעזי רש"י

לייטוג"א. חסה. רפנ"א. צנון. קושטנטינ"ה. אסטנבול (עיר בתורכיה). אפוגרימ"ט [אישיידיט"ר]. לכרות את מיתרי הברך.

מוסף רש"י

הא בזוטרי. יפין (ברכות נז:). שורפין על המלכים. שמתו, מטתן וכלי תשמישן, ואין כאן משום דלכי המלוכי (סנהדרין נב:).

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע י"ד סי' רפה סעיף ב כהגה]: לז ב מיי' פ"ד מהלכות דעות הלכה [ו] ט: לח ג ד מיי' פי"ל מהל' אבל הלכה כו ופ"ע ס"ע י"ל סי' שמח סעיף ג וכרב אלפס עוד במועד קטן דף לב:):

רבינו חננאל

נתפרדה חבילתי. אונקלוס בר קלונימוס איגייר שדר קיסר גונדא דרומאי בתריה משכינהו בקראי גיירינהו הדר שדר אחריני ואמר להו לא תימרו ולא מידי אמר להו אימא לכו מילתא בעלמא ניפרא נקיט נורא לאפיפירא שהוא פחות ממנו האבוקה לפניו וכן אפיפירא לדוכסא דוכסא להגמונא הגמונא לקומא קומא הוא המלך מי נקיט אבוקה קמי חד אמרו ליה לא אמר להו והא בישראל כתיב וה' הולך לפניהם יומם וגו' יש אומה בעולם כמותם איגייר הדר שדר וכו'. ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך שני גאים בדור אחד זה אנטונינוס ורבי שלא פסק משולחנם לא חזרת ולא קישות קישואים קטנים ולא צנון: מתני' יום הלידה ויום המיתה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים כל מיתה שאין בה שרפה וכו' ש"מ דשרפה חוקת עבודת כוכבים היא אי הכי הא דתניא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי אנן היכי שרפי' ובחקותיהם לא תלכו ודחי' לא דכולי עלמא שרפה לאו חוקת עבודת כוכבים היא חשיבותא היא והבא פליגי ר' מאיר סבר לא שנא מיתה שיש בה שרפה ולא שנא מיתה שאין בה שרפה חשיבא להו ופלחי בה לעבודת כוכבי' ורבנן סברי מיתה שיש בה שרפה כלומר מיתת אדם חשוב שיש בה שרפה פלחי לה לעבודת כוכבים מיתת שאר בני אדם שאין בה שרפה לא חשיבא להו ולא פלחי בה לעבודת כוכבים: גופא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנאמר בשלום תמות ובמשרפות אבותיך וגו'. וכשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים ומה שורפין עליהם מיטתן וכל כלי תשמישן ומעשה ומת רבן גמליאל ושרף עליו אונקלוס בשבעים מנה צורי. ותניא עוקרין על המלכים ואוקמ' בסוס שהיה רוכב עליו ומקשי' ובהמה טהורה אין עוקרין עליו והתניא עיקור שיש בה